

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/aktualnosci/206355,Archiwum-IPN-i-Izba-Pamieci-Strzelecka-8-zaprasza-ja-na-nowa-edycje-projektu-Hist.html>
13.05.2026, 21:55

Archiwum IPN i Izba Pamięci Strzelecka 8 zapraszają na nową edycję projektu „Historia w artefaktach zapisana” – Warszawa, 16 września 2024

16.09.2024

Pierwsza wystawa z nowego cyklu poświęcona jest Ewie Stolarskiej, z d. Piaszczyńskiej, harcerce, uczestniczce powstania warszawskiego, po wojnie skazanej przez komunistów na wieloletnie więzienie.

Na ekspozycji będzie można zobaczyć m.in. oryginalną opaskę powstańczą Ewy Stolarskiej, prywatny dziennik i list najbliższych z okresu powstania warszawskiego.

Uroczyste otwarcie wystawy, prezentacja losów jej bohaterki oraz lekcja archiwalna przygotowana w oparciu o eksponowane artefakty odbędzie się 16 września o godz. 10.00 w Izbie Pamięci Strzelecka 8.

Ewa Stolarska z d. Piaszczyńska urodziła się 30 maja 1923 r. w Warszawie. Była córką Marii z d. Deubel i Edmunda Piaszczyńskiego – współwłaściciela i dyrektora Fabryki Narzędzi Chirurgicznych, Weterynaryjnych i WYROBÓW Stalowych Ostrych „Alfons Mann”. W okresie międzywojennym uczęszczała do Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi w Warszawie i była harcerką 14. Warszawskiej Żeńskiej Drużyny Harcerskiej. W czasie wojny na tajnych kompletach uzyskała świadectwo dojrzałości. Od 1942 r., pod ps. „Ewa”, była łączniczką 3. batalionu pancernego AK „Golski” oraz łączniczką i maszynistką Jana Zborowskiego ps. „Jastrzębski” – późniejszego szefa wywiadu politycznego Delegatury Rządu na Kraj, który w jej pokoju umieścił skrytkę konspiracyjną. Walczyła w powstaniu warszawskim, w czasie którego – 28 sierpnia – zawarła związek małżeński z Jerzym Stolarskim ps. „Wir”. Po kapitulacji Ewa została wywieziona do Stalagu X B Sandbostel, a następnie przeniesiona do Stalagu VI C Oberlangen. Po wyzwoleniu obozu wiosną 1945 r. wyjechała do Wielkiej Brytanii, gdzie rozpoczęła służbę w Pomocniczej Lotniczej Służbie Kobiet. Jerzy, również po pobycie w stalagu, dołączył do 2. Korpusu Polskiego we Włoszech, a następnie wraz z nim przeniósł się na Wyspy Brytyjskie, gdzie połączył się z Ewą. W maju 1947 r. małżonkowie wrócili do Polski. Pod koniec lutego 1949 r. oboje zostali aresztowani przez Urząd Bezpieczeństwa i osadzeni w więzieniu przy ul. Rakowieckiej. Jerzy zmarł tam, 30 lipca 1950 r., na gruźlicze zapalenie opon mózgowych. Ewę natomiast Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał 15 grudnia 1950 r. na karę 15 lat więzienia za rzekomą współpracę w czasie wojny z Niemcami i pomoc gestapo w likwidowaniu działaczy lewicowych. W sierpniu 1951 r. przewieziono ją do więzienia w Fordonie, a następnie do więzienia izolacyjnego w Inowrocławiu. W 1955 r. powróciła do Fordonu, który opuściła w maju następnego roku. Na wolności znalazła się ze zrujnowanym zdrowiem, bez rodziny, wykształcenia, pracy i majątku. We wrześniu 1965 r. ukończyła bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Warszawskim i w tym kierunku poprowadziła swoją karierę zawodową. Organizowała m.in. bibliotekę w Centrum Obliczeniowym PAN, w którym następnie brała udział w pracach nad programowaniem maszyn matematycznych. Pracowała w Bibliotece Narodowej i Centralnym Ośrodku Badawczo-Projektowym Budownictwa Przemysłowego „Bistyp”. Po wprowadzeniu stanu wojennego zgłosiła się do pomocy w Prymasowskim Komitecie Pomocy Osobom Pozbawionym

Wolności i ich Rodzinom. Nigdy więcej nie wyszła za mąż. Zmarła w 15 czerwca 2007 r.

Ekspozycję poświęconą Ewie Stolarskiej będzie można oglądać w Izbie Pamięci Strzelecka od 16 września do 11 października 2024 r.

Wystawie towarzyszy oferta lekcji archiwalnych dla szkół średnich i klas 7-8 szkół podstawowych. Zajęcia składają się z trzech części. W pierwszej omawiane są losy bohatera wystawy i prezentowane związane z nim archiwalia, przechowywane w zbiorach Instytutu. Druga część to lekcja według scenariusza przygotowanego w odniesieniu do prezentowanego artefaktu. Ostatnim elementem zajęć jest zwiedzanie Izby Pamięci Strzelecka 8.

Zgłoszenia na lekcje należy przesyłać na adres: strzelecka8.warszawa@ipn.gov.pl

Projekt IPN „Historia w artefaktach zapisana”

W ramach projektu IPN „[Historia w artefaktach zapisana](#)”, w każdym miesiącu, w wybranej lokalizacji, prezentowane są przedmioty z zasobu Instytutu Pamięci Narodowej oraz miniwystawa poświęcona osobie, której własnością były wybrane artefakty.

Celem projektu Archiwum IPN jest prezentacja szerszemu gronu odbiorców przechowywanych w zbiorach Instytutu artefaktów, przypomnienie historii osób, do których przedmioty pierwotnie należały oraz zachęcenie nauczycieli do wykorzystywania w edukacji szkolnej tego rodzaju źródeł.

Podczas pierwszej edycji projektu w Izbie Pamięci Strzelecka 8 można było oglądać wystawy poświęcone płk. Jerzemu Brońskiego, st. sierż. Mieczysławowi Dziemiszkiwiczowi „Rojowi”, kpt. Tadeuszowi Starzyńskiemu i Marii Marynowskiej.

Od 18 grudnia 2023 r. wystawy przygotowane w ramach projektu „Historia w artefaktach zapisana” można było oglądać również w siedzibie Akademii im. Aleksandra Gieysztora w Pułtuskach (filii Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie) przy ul. Adama Mickiewicza 36b.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Historia w artefaktach zapisana

